

„HA MAJD...”

(szerkesztett műsor az októberi forradalom tiszteletére)

(Egyike a sárguló szövegkönyveknek. A Hobo Blues Band dalokból (Tábortűz mellett c. album 1990.), s „A rendszerváltás megvalósult! ... megvalósult?!” reflektív felkiáltásból következőt nem sokkal lehetünk 1989 után. Sem évszám, sem rögzített instrukciók nincsenek a gyűrött lapokon. Kézzel írt széljegyzetkből és emlékezetből rekonstruálom a valahai ünnepi műsort.)

(Az egyik fő jellemző az eszköztelenség. A színpad hangsúlyos pontján egy kopjafa, gyertyák, virágok, előkészítve, a szereplők fekete ruhában. A fő cél: úgy bejárni a történelmi időt – de nem dokumentarista jelleggel, inkább lírai evokációk segítségével – , hogy kialakuljon az arra érzékenyekben a megőrizni, tovább tenni, tovább lépni akarás érzete, szándéka. Már amennyiben ők is úgy érzik, hogy „ ez a világ még nem a lehető világok legjobbika” ...)

(A teret kitöltve a legváltozatosabb testhelyzetekben formálnak állóképet a szereplők, mindegyikük kezében egy-egy szál virág. Egy kilép közülük, meggyújt egy gyertyát a kopjafa tövében, s lassan sétálva mondja a verset.)

1. Hervay Gizella: A fájdalom már a földig ér

a fájdalom már a földig ér
nyugodt vagyok mint a holtak
akiket már születésük
helyéért is megzsaroltak

én nem tanultam történelmet
sorsom maga történelem
gyerekkorom olajnyomat
a bujdosó fejedelem

honfoglalásom káromkodás
nem állok sorba alázatért
nyugodt vagyok mint a holtak
mert a fájdalom a földig ér

(A következő vers alatt zenei aláfestés is szól. Itt több lehetőség adódhat. Van gitárosunk, aki az ismert HBB-dal* akkordjait tudja, megtanulja. Élő zene híján van technikus, aki ki tudja szerkeszteni a szükséges részleteket a felvételből. Ez fokozottan igaz a másik HBB bejátszásra. Van zenész-ismerősünk, aki el tud készíteni egy zenei alapot a fél-playback éneklésünkhöz.

**Közép-európai Hobo Blues II.*

<https://www.youtube.com/watch?v=pui5MCemVd8>

<https://chordu.com> > chords-tabs-hobo-blues-band-köz... ▼

Chords for Hobo Blues Band: Középeurópai Hobo Blues II.

[Em D Am G C B E Bm] ► Chords for Hobo Blues Band: Középeurópai Hobo Blues II. with song key, BPM, capo transposer, play along with guitar, piano, ...

Az 1. vers végszavára indul a zenei aláfestés. A tabló szereplői között felosztjuk a 2. verset, s aki következik, a szövegmondása közben a kopjafához megy, a és a virágot leteszi annak tövében. Végszóra félkörbe rendeződnek, s úgy éneklik a HBB-dalt.)

2. Hervay Gizella: Föltámadunk ...

föltámadunk lám sírva
aprópénzzel a szívben
hervadt rózsza fehérborban
visz a villamos vissza a halálba
vissza a gyerekkori dombok mögé
elbújni egymás szemébe ki se látszunk
jaj félünk egymásra nézni is
árok a szemünk alatt ma se aludtunk
holnap sem fogunk megfogott a gyerekkor
bújhatunk már akárhová
visszasír az eső is a közös ernyő is árva
három haza születésnapja kiterítve
szemfedőt sem szavaz meg az utókor
maradunk a múltban föltámadunk gyerekeknek

3. Földes László – Hobo: Közép-európai Hobo Blues II.

Viharban születtem, jó időre várok,
Hosszú útra mentem de itt közel járok.
Átok ült apámon, egy fán lógott vele,
Utolsó reménye: a koldusok hercege.

Mohácson meleg volt, Világoson sötét,
Aradon úgy féltem, megléptem mielőbb.
A Balaton mellé stoppal jártam sokat,
Szárszón nem nyaraltam, jön a tehervonat.

Viharban születtem, világ végén alszom,
Ne bántsatok engem, mert én nem haragszom!
Viharban születtem, világ végén alszom,
Ne bántsatok engem, mert én nem haragszom!

(A „Ne nézz hátra, jön a farkas...” 4/4-es ritmusát kezdi el halkán egy dob, illetve a szereplők tapsolva, a földön dobolva. A vers alatt ez végig szól, majd az 5. szöveg előtt felerősödik. Aki a verset mondja, egy újabb szál virágot fog a kezébe, s úgy fekteti a karjára, mintha egy alvó kisgyerek volna. Akár hozzá beszélve is mondhatja a verset. Végzőre ezt a virágot is leteszi a kopjafa tövébe.)

4. Hervay Gizella: Tankok tébolyában...

tankok tébolyában megszületik
a gyerek hatévesen
meztelen talpán letiport lóhere
lábujja közt menetelő virág
szőke haja szálanként feketedik
országút mentiben moccanatlan
házszámot kiált utcaneveket
és nem talál többé haza

(*Ahogy a kisgyerek „házszámot kiált, utcaneveket”, úgy kiáltjuk az emlékezés mozaik-szavait – más műsorban, történelem vagy osztályfőnöki órán körbejárható hívó-szavait – a veszélyeztetettséget megidéző mondóka hangfüggönyén keresztül a levegőbe. Tehát: a kórus folyamatosan, ritmuskísérettel mondja, ismétli: „Ne nézz hátra, jön a farkas, nagyot üt a hátadra!”; egyéni, páros, hármas megszólalók pedig, jelszó-szerűen kiáltják a neveket, kifejezéseket.)*

5. Műgyetem // Bem-szobor // Dózsa György út // Sztálin-szobor // Kossuth tér // Kilián
laktanya // sortűz, sortűz, sortűz // ÁVH // Petőfi-kör // Írószövetség // Piros László, Gerő Ernő
// Maléter Pál, Donát Ferenc // Münnich Ferenc, Kádár János // Bibó István, Nagy Imre //
Andrássy út 66. // Szabadság tér 56. // Szabadság tér 56.!!!

(*A most következő Faludy-vers – kronologikus szerkezetével –lehetőséget ad arra, hogy próbafolyamatban megérlelt, expresszív állóképeket készítsünk a napokra osztott vershez. Inspiráló lehet maga a versrészlet, és/vagy a nagyon gazdagon fellelhető archív fotóanyag. Az állóképek váltásait kísérhetik akár a HBB-dal akkordjai, akár a mondóka ritmusa.)*

1. állókép

6. Faludy György: Ezerkilencszázötvenhat, te csillag

... szerdán reggel: por, ágyúszó
és szenvedés, mégis, mikor átvágtam
a Hősök terén, mosolyognom kellett,
mert nem állt szobor többé a csizmában,

2. állókép

csütörtök: lázrózsák mindenki arcán,
Földváry már kedd este elesett
a Rókus előtt, szemközt az iskola
padlásán felfegyverzett gyerekek,

3. állókép

péntek: még több vér, tankok, a Ligetnél
az ütegek torkolattüzeit
nézem éjjel és borzongok: a „szörnyű
szépség” most nálunk is megszületik,

4. állókép

hat nap: a kénezett arcú halottak
apró csokorral mellükön, a járdán,
/ Köztársaság tér / röplapok, szorongás,
szemem előtt kis, tétova szivárvány,
feltépett sínek és torlaszok:
földröttük a szabadság liliom-illata,

5. állókép

1703, 848, és ötvenhat:
egyszer minden száz évben
talpra állunk kínzóink ellen, bármi
történjék is, boldogság, hogy megértem.

(Végzőra mindenki egy gyertyát gyújt a tér különböző helyein, leül vagy hasra fekszik és levélírást imitálva mondja a Fekete István leveléből reá eső részt.)

7. Fekete István: Levél Bécsbe – részletek)

Kedves Barátom !

Ma október 31-e van. 1956 október 31-e, reggel négy óra. Koránkelő vagyok, de levelezni még én sem szoktam hajnalban, ma mégis úgy érzem, e levél gondolatai agyonnyomnának, ha nem küldeném el neked. Odakint sötét van, ablakom fekete üvege mögött alszik a város. Egy hét óta ünnep van a szívemben, piros betűs, szent ünnep, ha erre a városra gondolok. Egyszer azt mondtam neked: nincs fiatalságunk, s ami van, mintha semmi közünk nem lenne hozzá, mintha nem a mi vérünk lenne, mintha magában hordaná a beláthatatlan rabság elfojtott, rettenetes reménytelenségét. És, barátom, ahogy most kinézek az ablak sötét tükre, és látom a villanylámpák elszórt csillagait, elfutja a szemem a könny, és bocsánatot kérek ettől a fiatalságtól, akik ezen a héten nem magyar, de világtörténelmet írtak fiatal vérükkel. És itt nem voltak altábornagyok, itt nem volt stratégia és taktika, itt csak halálbamenő tizennégy-húszéves gyerekek voltak, lányok is, akik betelvé a jelszavak csatornalevesével, a hazugság emészthetetlen maszlagával, nekimentek felborítani a hegyet, megfordítani a történelmet, eszméletlen céltudatossággal élni, vagy meghalni. 1956. október 31. Most jön fel a nap, a világosság véres ostyája, s én összeteszem a kezem, mert nem tudok már írni, nem lehet semmit sem tenni, csak a holtakért és az élőkért, s az egész Magyarországért imádkozni, imádkozni ...

(A következő két szöveg – 7. és 8. – során a már meglévő térbeli vizuális elemekre – kopjafa, virágok, gyertyák – támaszkodva, szerves térformában elrendeződve, oratórium szerűen, szinte mozdulatlanul hangzik el. A szövegek emelkedettségére, zeneiségére bízva a hatást.)

7. Ernesto Pinto: Dal azokról akiket a holnap megkoszorúz

Áldottak az özvegyek,
kik a holt apák puskáját a fiak kezébe adták,
a műhelyekben a helyükre álltak és a mezőkre mentek.
Az ósdi tűzhely általuk parázslík fel újra
s a fiatal búza beérik az olajfák árnya mellett.

Áldottak a gyerekek,
kik bűgőcsigáikat sarokba téve rohantak tankok ellen,
s utolsó sóhajukkal anyjukat hívták és a hazát ...

Áldottak a diákok,
kik zsongó iskolákból az utcákra rohantak,
zsebükben töltényre cserélve át a ceruzákat.
A madarak általuk hozzák vissza a napok virágát,
a nyíló körtefákon meg a tavasz fehér ruhát kap.

Áldottak az öregek,
kik merészebbek és bátrabbak voltak a fiataloknál
géppisztolyok ellen mellük falát emelve.
Általuk őrizhetik majd nagyapák az unokákat
olcsó pipájuk kereken szálló füstjén merengve.

8. Babits Mihály: Miatyánk

Miatyánk ki vagy a mennyekben,
harcokban, bűnökben, szennyekben,
rád tekint árva világod:
a te neved megszenteltessék,
a te legszebb neved: Békesség!
Jöjjön el a te országod.
Véres a földünk, háboru van,
kezed sujtását sejtjük, uram,
s mondjuk, de nyögve, szomoruan
- add, hogy mondhassuk könnyebben - :
Legyen meg a te akaratod!
- mint angyalok mondják mennyekben.
Előtted uram, a hon java,
s hulljon a lomb, csak éljen a fa:
de vajjon a legkisebb lombot
nem őrzi-e atyai gondod?
nem leng-e az utolsó fürtön is,
áldva miképpen mennyekben,
azonképpen itt a földön is?
Megráztál, nem lehet szörnyebben,
mármost ami fánkon megmaradt
őrizd meg őszig a bús galyat:
mindennapi kenyerünket add
meg nekünk ma, és gyermekeinket
növeld békére: ha bűn, hogy lábunk
ma vérbe csuszik meg: értük az!
Bocsásd meg a mi bűneinket,
miképpen mi is megbocsátunk
ellenünk vétetteknek: a gaz
tied, büntetni: mienk csak az,
hogyan védelmezzük a mieinket!
És ne vigy a kísértetbe minket,

hogy ártatlanságunk tudatát,
mint drága páncélos inget
őrizzük meg bár véresen,
hogy át ne hasadjon sohasem.
Jaj, aki ellenünk mozdul:
megvívunk, készen, bármi csatát,
de szabadíts meg a gonosztul,
mert tiéd az ország,
kezedbe tette le sorsát,
s te vagy a legnagyobb erősség:
ki neveden buzdul,
bármennyit küzd és vérez,
előbb vagy utóbb övé lesz
a hatalom és a dicsőség!

*(A magukat 56 örököseinek valló rendszerváltoztatók tetteire utal néhány kronologikus
rendben megidézett esemény. Azért, hogy a kijelentő módban elmondható tények után
elhangozzon egy költői kérdés, amelyre a műsor záró szövegei kívánnak reflektálni. A narráció
alatt zenei aláfestésként szólhatnak a HBB-dal akkordjai.)*

9. Narrációk

- 1989. június 16. Nagy Imre és mártírtársainak újratemetése a 301-es parcellában.
- 1989. október 23. Magyarország államformája: Köztársaság!
- 1990 tavasza. Szabad parlamenti választások.
- 1990 ősze. Helyhatósági választások.
- 1990 június vége. Az utolsó szovjet csapat is elhagyta hazánk területét.
- A rendszerváltás megvalósult!
- Megvalósult? ... Megvalósult? ...Megvalósult?!

(Hobo költői láttelepe megrajzol egy Magyarország-képet, amelyhez az Ady-vers kérdés sorozatával viszonyulunk tovább, hogy a Petőfi-ars poetica máig – vajon meddig lesz aktuális ez az időhatározás? – érvényes feltételrendszerének közös kimondásával fejezzük be a közös gondolkodást.

A HBB-dal ismét több lehetőséget kínál. A – sokak szerint legjobb – Tábortűz mellett című lemez 7,41 perces számából hozzáértéssel kivágható a szöveg szerinti rész. Néhány alapakkorddal egy szál gitáron, dobon lekísérhető az ének, amely felelgetős recitálásként is működhet.

A dal közben a mozgásforma lehet két egymásnak felelgető sor, vagy kör a kopjafa körül, de a záró verseket – 11. és 12. – én mindenképpen a színpad elején, erőteljesen a nézők felé forduló kommunikációs iránnyal mondatnám.)

10. Hobo Blues Band: Hely a térképen –részletek

Ez az ország – rémálom ébren
Ez az ország – kísérleti nyúl
Ez az ország – gyöngy egy pohár vérben
Ez az ország – a szívem elszorul
Ez az ország – lenyilazott szarvas
Ez az ország – széttaposott kert
Ez az ország – a múltban sem olvas
Ez az ország – zöldre, vörösre vert

Magyarország – alvó lány öle
Magyarország – viharok asszonya
Magyarország – két folyó gyermeke
Magyarország – anyám szép mosolya
Magyarország – friss hó a sárban
Magyarország – mulatság dalokkal
Magyarország – álom puha ágyon
Magyarország – pincék borokkal
Magyarország – farkasok prédája
Magyarország – nagy idők árvája
Magyarország – csavargók börtöne
Magyarország – Európa köldöke

Magyarország – ne legyen Balkán

Magyarország – megáll a talpán

11. Ady Endre: Magyar jakobinus dala – részletek

Ujjunk begyéből vér serken ki,
Mikor téged tapogatunk,
Te álmos, szegény Magyarország,
Vajon vagy-e és mink vagyunk?

Vajon lehet-e jobbra várni?
Szemünk és lelkünk fáj bele,
Vajon fölébred valahára
A szolga-népek Bábele?

Mikor fogunk már összefogni?
Mikor mondunk már egy nagyot,
Mi, elnyomottak, összetörtek,
Magyarok és nem-magyarok?

Meddig lesz még úr a betyárság
És pulyahad mi, milliók?
Magyarország népe meddig lesz
Kalitkás seregély-fiók?

12. Petőfi Sándor: A XIX. század költői – részlet

Ha majd a bőség kosarából
Mindenki egyaránt vehet,
Ha majd a jognak asztalánál
Mind egyaránt foglal helyet,
Ha majd a szellem napvilága
Ragyog minden ház ablakán:
Akkor mondhatjuk, hogy megálljunk,
Mert itt van már a Kánaán!

V É G E